Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 24.4.2025

HE 33/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on 24.4.2025 pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. KKV kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin.

Lainsäädäntöuudistuksen tavoitteet

KKV pitää tärkeänä, että julkisesti tuettuja kuljetuksia kehitetään tietolähtöisesti. KKV pitää esityksen tavoitetta "*kerätä yksityiskohtaista tietoa muun muassa kuljetusten reiteistä, tarvittavasta kalustosta, kuljetusten yhdisteltävyydestä ja avustuspalvelun tarpeesta*" lähtökohtaisesti kannatettavana. KKV toivoo kuitenkin selvennystä siihen, miksi ehdotettu aluerajaus ja rajapintaratkaisu ovat paras ja kustannustehokkain tapa tavoitteen saavuttamiseksi.

Lainsäädäntöuudistuksen tarpeellisuus tavoitteiden saavuttamiseksi

KKV huomauttaa, että Suomessa kerätään jo nyt laaja-alaisesti laadukasta aineistoa taksien liikennöinnistä. Esityksessä sanotaan, että *"liikennepalvelulain nykyiset tietojen saataville asettamista tai toimittamista koskevat säännökset eivät kuitenkaan sisällä velvoitetta toimittaa ajantasaista ja kattavaa tietoa kaikista julkisesti tuetuista henkilökuljetuksista."*

KKV:n käsityksen mukaan Traficomin nykyiset tiedonsaantioikeudet kattavat kaikki taksiyritykset, jolloin Traficomilla pitäisi olla oikeus saada tietoonsa myös julkisesti tuetut kuljetukset. Lisäksi Kelalle kertyy jo nyt erittäin yksityiskohtaista tietoa Kelan omista kuljetuksista. Olemassa olevia aineistoja voisi siis jo nykyisellään hyödyntää hallituksen esityksen tavoitteiden saavuttamissa.

Esityksessä sanotaan, että "*Kattavamman tietopohjan avulla olisi mahdollista kehittää julkisesti tuettuja kuljetuksia ja laskea erilaisten kehittämismallien säästöpotentiaali todelliseen tietoon perustuen*." KKV toteaa, että tällaisia laskelmia on tehty ilman ehdotettua lainsäädäntöäkin.[1] KKV myös katsoo, että yhdistelemällä ja kehittämällä jo nyt kertyviä aineistoja voitaisiin saavuttaa tavoite eri kehitysmahdollisuuksien vertailemisesta koko maan tasolla.

[1] Ks. Antikainen, H. & Tillman, P. (2020). Sairausvakuutuslain ja vammaispalvelulain mukaisia matkoja on mahdollista yhdistellä. Lääkärilehti 13/2020, s. 827–832.

KKV ei pidä realistisena esityksen arviota siitä, että rajapinta olisi edullisin ja helpoin tapa toimittaa tietoja. Esityksessä sanotaan, että "*Ilman rajapintaa tietojen toimitus välitysjärjestelmistä uuteen Liikenne- ja viestintäviraston tietopalveluun olisi vaatinut manuaalista työtä ja edellyttänyt välitysyhtiöiltä henkilöresurssien säännöllistä käyttöä. Yrityksien henkilöresurssien käyttö manuaaliseen raportointiin olisi ollut paitsi taloudellisesti kuormittavaa, myös johtanut kohonneeseen riskiin raportointimenetelmien kirjavuudesta ja aineiston laadun heikkenemiseen.*"

KKV:n arvion mukaan aineistot voitaisiin kerätä ja toimittaa ilman erillisiä rajapintoja, jolloin keräämisen kustannukset olisivat todennäköisesti huomattavasti vähäisemmät. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, mitä hyötyä tietojen toimittamisen reaaliaikaisuudesta tai lähes reaaliaikaisuudesta olisi.

Tietopohjan kehittämisen rajaaminen Pohjois-Suomeen

Esityksessä tiedonkeruu rajataan Pohjois-Suomen alueeseen. Esityksessä todetaan, että kokeilualueeksi valikoitunut Pohjois-Suomen yhteistyöalue "*kattaisi erityyppisiä alueita, jolloin tietojenkeruun laajentaminen kasvattaisi kustannuksia mutta ei tuottaisi välttämättä lisäarvoa kerättävään tietosisältöön.*" KKV huomauttaa, että kun kyse on alueesta, jossa on jo olemassa olevaa yhteistyötä ja jossa säästöpotentiaali on suurin, niin kokeilusta saatavien tulosten yleistettävyys on kyseenalaista. Lisäksi on huomioitava, että eri hyvinvointialueet järjestävät julkisesti tuetut kyydit eri tavoin. Näin ollen on epäselvää, miten hyvin kokeiltu tiedonkeruutapa ja sen pohjalta saadut tulokset pätevät muualla Suomessa. Vertailutieto muilta alueilta on välttämätöntä, mikäli halutaan arvioida nyt valitun toimintamallin toimivuutta.

Jos halutaan arvioida tiedon toimitustavan eli rajapintojen käytön mielekkyyttä, KKV pitäisi tarkoituksenmukaisena, että Traficomile annettaisiin tiedonsaantioikeudet koko maahan, mutta rakennetaan rajapinnat vain yhdelle yhteistyöalueelle. Tällöin pystyttäisiin arvioimaan tiedonkeruutavan vaikutuksia vertaamalla kokemuksia kokeilualueelta muuhun Suomeen.

KKV pitäisi muutoinkin tarkoituksenmukaisena, että aineistoa kerättäisiin koko maan tasolla. KKV pitää aineiston keruuta valtakunnallisesti verrattain kevyenä harjoituksena, mikäli sitä ei tehdä rajapintojen kautta, vaan säännöllisinä esimerkiksi kuukauden tai vuoden toimituserinä. Koko maasta kerättyä tietoa voitaisiin hyödyntää muutoinkin julkisesti tuettujen kyytien nykytilan arvioinnissa, eikä ainoastaan esimerkiksi kyytien yhdistelypotentiaalin selvittämisessä.

Jan Jääskeläinen

tutkimusohjaaja

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Jääskeläinen Jan, Vaikutusarviointi 2, 13.05.2025 09:08